

Alun Davies AC/AM
Ysgrifennydd y Cabinet dros Lywodraeth Leol a
Gwasanaethau Cyhoeddus
Cabinet Secretary for Local Government and Public
Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-845
Ein cyf/Our ref ARD/00761/18

David J Rowlands AC
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

SeneddPetitions.cynulliad.cymru

15 Tachwedd 2018

Annwyl David,

Diolch ichi am lythyr 31 Hydref 2018 yn gofyn am fy marn am ohebiaeth bellach yn ymwneud â deiseb 'P-05-845 - Rhowch Derfyn ar Wrthdaro Buddiant yng Nghyfansoddiad Awdurdodau Lleol'.

Yn eu llythyr at y Pwyllgor, mae'r deisebwyr yn cysylltu'r ffaith bod cyflogeion awdurdod lleol yn gwneud gwaith hunangyflogedig y tu allan i ardal awdurdod, â rhagdybiaeth o wrthdaro buddiannau. Nid wyf yn cytuno â'r farn hon, nac ychwaith â chynnig y deisebwyr bod angen deddfu i gyflogeion awdurdod lleol gael eu gwahardd rhag gwneud gwaith hunangyflogedig yn eu meysydd proffesiynol y tu allan i gyflogaeth y sector cyhoeddus. Nid oes unrhyw dystiolaeth bod hyn yn arwain at wrthdaro buddiannau a beth bynnag, mae gan yr awdurdodau lleol system ar waith eisoes ar gyfer cofnodi ac olrhain gwrthdaro buddiannau.

Cod generig sy'n gymwys ar draws yr ystod o gyflogeion proffesiynol a chyflogeion eraill llywodraeth leol (ac eithrio athrawon a diffoddwyr tân) yw'r cod ymddygiad i gyflogeion. Gan hynny, nid yw'n briodol nac yn ymarferol ceisio llywio ei darpariaethau i ymdrin ag amgylchiadau grwpiau penodol o gyflogeion.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Alun.Davies@llyw.cymru
Correspondence.Alun.Davies@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Cyfrifoldeb pob awdurdod lleol, nid Gweinidogion Cymru, yw bod yn ymwybodol o unrhyw wrthdaro buddiannau posibl a chymryd camau priodol i'w lliniaru neu eu dileu. Yn achos materion cynllunio, gallai penderfyniadau a wneir gan yr awdurdod fod yn destun adolygiad barnwrol pe gellid profi bod y ffordd yr ymdriniodd awdurdod â'r mater yn ddiffygiol yn gyfreithiol. Er mai mater i'r deisebwyr fyddai cyflwyno eu hachos i gyfiawnhau adolygiad o'r fath, gallai hyn gynnwys honiadau o wrthdaro buddiannau gan aelodau etholedig neu gyflogeion.

Rwyf yn dal yn fodlon bod trefniadau cadarn yn eu lle ar gyfer datgelu a chofrestru gwrthdaro buddiannau trwy'r priod godau ymddygiad ar gyfer aelodau etholedig neu gyflogeion. Mae gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus bwerau i ymchwilio i fethiant honedig gan aelodau i ddatgelu buddiannau perthnasol. Mae'r cod ymddygiad i gyflogeion yn rhan o delerau penodi neu amodau cyflogaeth cyflogai. Gan hynny, mae unrhyw fethiant honedig i gydymffurfio â gofyniad i ddatgelu buddiant perthnasol yn fater disgyblu posibl i'r awdurdod lleol ei ystyried fel y cyflogwr.

Nid oes gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru unrhyw rôl mewn perthynas â materion cyflogaeth o'r fath. Er hynny, pe bai camweinyddu wedi bod ar ran yr awdurdod wrth ddod i benderfyniad o ganlyniad i fethiant i gydymffurfio â'r cod, byddai'n agored i'r parti yr effeithir arno gyflwyno cwyn i'r Ombwdsmon am yr agwedd honno. Nodaf fod y gwrthwynebwyr eisoes wedi achub y cyfle i herio priodoldeb y ffordd yr ymdriniodd y Cyngor â'r cais cynllunio sydd wedi achosi'r ddeiseb trwy atgyfeirio'r mater at yr Ombwdsmon, sydd wedi gwrthod ymchwilio. Mater i'r Ombwdsmon yw penderfynu a oes unrhyw deilyngdod yn y gŵyn. Pe bai unrhyw dystiolaeth o dwyll, llwgrwobrwyo neu lygredigaeth mewn perthynas ag ymdrin â mater cynllunio (neu unrhyw fater arall), yna materion troseddol i'r heddlu ymchwilio iddynt fyddai'r rhain, wrth gwrs.

Mae'r deisebwyr yn cyfeirio at ddiffyg strategaeth swyddogol i'r awdurdodau lleol yng Nghymru atal twyll a llygredigaeth, tebyg i 'The Local Government Counter Fraud and Corruption Strategy 2016-19', a gyhoeddwyd yn Lloegr. Rhaid i bob awdurdod lleol feddu ar gyfansoddiad sy'n nodi'r rheolau sylfaenol sy'n llywodraethu busnes. Mae hyn yn cynnwys gweithdrefnau ariannol i'r awdurdod sicrhau llywodraethu da a stiwardiaeth effeithiol ar arian cyhoeddus.

Mae'r cyfansoddiad enghreifftiol yng Nghymru'n cynnwys trefniadau ar gyfer atal twyll a llygredigaeth. Mae'r rhain yn cynnwys gofyniad ar y prif swyddog cyllid i ddatblygu, cynnal ac adolygu polisi atal twyll ac atal llygredigaeth. Cyfrifoldeb yr holl brif swyddogion yw hyrwyddo'r polisi atal twyll ac atal llygredigaeth o fewn eu meysydd gwasanaeth a sicrhau bod unrhyw afreoleidd-dra a amheuir yn cael ei hysbysu i'r prif archwilydd mewnol.

Cafodd Strategaeth Atal Twyll a Llygredigaeth Llywodraeth Leol ei datblygu trwy bartneriaeth rhwng Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA), Cymdeithas Llywodraeth Leol a Llywodraeth y DU. Er mai cyhoeddiad i Loegr yw hwn, mae'n addas ar gyfer cynulleidfa eang ac mae nifer o awdurdodau yng Nghymru wedi'i ddefnyddio wrth gynhyrchu eu strategaethau atal twyll a llygredigaeth eu hunain. Mae CIPFA hefyd yn cynhyrchu nifer o ganllawiau ac offer eraill yn y maes hwn. Mae'n ofynnol i brif swyddogion cyllid yr awdurdodau lleol feddu ar gymwysterau proffesiynol priodol a byddai disgwyl iddynt fod yn ymwybodol o'r ffynonellau canllawiau hyn.

Mae dogfen strategaeth 2016 a'r awdurdodau'n pwysleisio rôl aelodau etholedig ac uwch swyddogion wrth greu diwylliant o beidio â goddef twyll a llygredigaeth. Mae fframwaith cyfredol, felly, ar gyfer llywodraethu lleol sy'n cynnwys ystyried materion atal twyll a llygredigaeth a chyfoeth o ganllawiau proffesiynol. Nid wyf yn argyhoeddedig, felly, y byddai strategaeth gan Lywodraeth Cymru neu unrhyw strategaeth genedlaethol i Gymru a arweinir gan sefydliad arall yn ychwanegu gwerth at y sefyllfa bresennol.

Cofion,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Alun', with a horizontal line underneath it.

Alun Davies AC/AM

Ysgrifennydd y Cabinet dros Lywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus
Cabinet Secretary for Local Government and Public Services